

Glas za veznikov

Informacijski dnevnik A. I. S.

Leto I - Št. 89

Cena 2 liri

TRST, torek 2. oktobra 1945

URLODNISTVO: Via S. Pellico 8 - Telefon št. 93854 in 94443

OGLASI: Cena za milimeter visine (širina ena kolona): trgovski L. 7, mrtvaški L. 18 (osmrtnice L. 36), objave L. 9, finančni in pravni L. 12. V vsebini lista (tekstni oglasi) L. 12. Davek bi vžet. Plačljivo vnaprej. Oglase sprejema izdajatelj: S. P. I. Società per la Pubblicità in Italia, Trst, via Silvio Pellico št. 4, tel. 94044. Cena posamezne številke L. 2 (zaostale L. 4). Rokopisov ne vračamo.

Zasedanje zunanjih ministrov pred zaključkom

Težave pri postopku - Ugodni vtisi prvega zasedanja Sveta - Obširen delovni načrt

London, 2. oktobra. Svet zunanjih ministrov petih veliki sil se je na danes zbral na 18. ur, vendar seje ni bilo, ker so se predložili na posojilo uro. Prihajajoči izrazi mnenja, da bo to zadnja seja tega zasedanja Sveta zunanjih ministrov, na kateri bodo uspeli sestaviti končni zapisnik o tej konferenci. Vendar ne izključuje povsem možnosti, da bo potrebno sklicati še za torko novo sejo. Ponedeljkova nočna seja je bila, katera je posvečena sestavljanju zapisnika o prejšnjih 26 sejah tega zasedanja.

Pred začetkom zasedanja angleškega parlamenta

London, 2. oktobra. Politični dopisnik agencije Reuters piše, da so laburisti in konservativci zastavili vse svoje moči za delo po otvoritvi nove skupščine, ki bo v torko.

Predsednik vlade Clement Attlee dela z vsemi močmi za ureditev vladnih zadev in za pripravo 400 laburističnih odposlancev za bližnje razprave.

Njegov konservativni nasprotnik, bivši predsednik vlade Churchill, je po dolgem odmoru pripravljen voditi parlamentarno opozicijo 200 konservativnih poslancev. Churchill mora osredotočiti vse svoje sile na socialno politiko vladne

Preureditev bolgarske vlade

Sofija, 2. oktobra. Včeraj so javili nekatere spremembe v sestavi bolgarske vlade. Pozvali so nove ministre, da zavamejo mesta, ki so bila prosta zaradi odstopov, ki so jih dali meseca avgusta vodje sedanje opozicije: Nikola Petkov, minister brez listnice, Asen Pavlov, minister za poljedelstvo ter Angel Daržanski, minister za promet.

Stojan Kosturov, vodja majhne radikalne skupine, ki so jo pred 8 dnevi sprejeli v vladno koalicijo, bo zdaj postal minister za vzgojo. Mihajla Genovskija, vodjo vladne agrarne stranke, bodo imenovali za ministra poljedelstva. Stanko Colakov, ki je neodvisen, obdrži finančno ministrstvo, ki ga je sprejel skupno z ministrstvom za vzgojo v času odstopa prejšnjega ministra, Aleksandra Obrova, vodja kmečke stranke, ki je v tisti dobi sprejel mesto poljedelskega ministra, se temu odpove, toda ostane minister brez listnice. Tako je bil mogel sprejem v vlado člana majhne radikalne stranke. Te spremembe kažejo Obrovo stranki, ki ima zdaj štiri člane v vladi prav tako kot komunistična stranka. Po poročilu vladnega časopisa, pomeni ta presnova, čeprav v bistvu ne spremeni sestave vlade, konec njenih poizkusov, da doseže sporazum z opozicijo. Pomankanje poročil o kakšni točni odločitvi glede Bolgarje na sestanku zunanjih ministrov v Londonu, je očitno razočaralo bolgarsko vlado, ki ni več pripravljena dati drugih koncesij zahodnim državam. Če se ta položaj ne spremeni, nastane vprašanje, če se bo opozicija dokončno odločila ali ne, bojkotirati prihajajoče volitve, tako je izjavil Nikola Petrov, vodja kmečke stranke. Socialdemokrati, ki so v opoziciji, so še neodločeni glede tega.

Ljudski sodniki

Na razpravi proti nemškemu častniku, ki so ga organizirali ponesrečeni atentat na Hitlerja, je predsednik ljudskega sodišča Friesler kričal na bivaškega nemškega poslanika Ulricha von Hassela.

«Kakšno hvala pa ste? Niste oči, ker v tem primeru bi bilo to enostavno vprašanje intelligencije. Vi ste svine, ker gre za vprašanje značaja».

Za izgon Poljakov iz Češkoslovaške

Praga, 2. oktobra. Agencija «Associated Press» javlja, da je komunistični ministri podpredsednik Klement Gottwald izjavil, da se je Češkoslovaška odločila izgnati Poljake, ki so prišli po letu 1939 v moravsko-olavski predel in niso razveselili češkoslovaških državljanov. Agencija «Associated Press» dodaja, da predstavlja Gottwaldova izjava prvo uradno poročilo, da bo Češkoslovaška razveljavila s poljskimi manjšinami na enak način kakor z nemškimi in madžarskimi, da tako tudi odstrani dejansko možnost vsakega škodljivega vmešavanja.

Požar na ladji

Port Said, 2. oktobra. Na krovu 10.000 tonske ladje «Empire Patrol» je izbruhnil močan požar ko je bila 90 km od Port Salda. Ladja je imela na krovu grške begunce iz Abesinije in Vzhodne Afrike. Po dosedanjih podatkih so rešili 456, pogrešajo še 77 potnikov.

Prve brodolomce, večinoma ženske, stane v otroke, ki so begunili iz otkov Samos in Chios, so nemški zasedbi so že iskrali v Port Saidu.

Sestanek treh?

London, 2. oktobra. Britanska radijska družba poroča, da se bodo po doslej še nepotrjenih vesteh pred ponovno konferenco Sveta zunanjih ministrov sestali Truman, Attlee in Stalin.

Novi predsednik vlade na Bavarskem

Monakovo, 2. oktobra. Dosedanji predsednik pokrajinske vlade za Bavarsko, A. Schäfer, je na sestanku, ki ga je imel v petek z generalom Pattonom, na katerem so razpravljali o političnem položaju v pokrajini, ostopil. Na njegovo mesto je stopil socialdemokrat dr. Wilhelm Hoegner, ki je dobro znan po svojem boju proti nacizmu. Bil je 1930 izvoljen v nemški državni zbor. Zaradi ostrih napadov na nacistični režim, so mu grozili s smrtjo, tako da je po Hitlerjevem nastopu moral bežati.

Ameriški umetniki za razvedrilo vojske

V vojnih letih so stotine ameriških filmskih in radijskih umetnikov in umetnic spremljale ali obiskovale čete Zdrženih držav na vseh svetovnih bojiščih. Koliko so ti umetniki prispevali k njihovi razvedrili, vedo ameriški vojaki. Prinašamo dve sliki znanega ameriškega pevača Jacka Benjyja: spodnja med ameriški vojski v Franciji, na desni s svojo umetniško skupino na potovanju po Indiji.

Izidi okrajnih volitev v Franciji

Pariz, 2. oktobra. Pariški radio je sporočil, da je notranje ministrstvo objavilo izide v 1158 volivnih okrajih.

Socialistična stranka je dobila 382 mest, radikalni socialisti 232, komunisti pa 200. V okraju Aisne je bil izvoljen Georges Monnet, katerega so zaradi sodelovanja izločili iz radikalno-socialistične stranke. Za njegovo izločitve so se odločili na prvi seji omenjene stranke takoj po osvojitvi.

Splošen pregled volivnih izidov prvih in drugih volitev, ki so zdaj znani že iz 90 odstotkov krajev, kaže premik javnega mnenja na levo, kar je običajen pojav po končanih volitvah. Skupna slika izidov volitev je sledeča: socialisti 879 mest, pravicisti 434 v primeru s letom 1939; komunisti 349 sedežov s pravicisti 272; radikalni socialisti 565 mest, izguba 413; center 193 mest z izgubo 356 mest; desničarske stranke 440 mest pri izgubi 287 mest. Razen tega je ljudsko demokratsko gibanje generala de Gaulle pridobilo 198 mest. Izidi krajevnih volitev dajejo približno sliko bližnjih parlamentarnih volitev in ljudskega glasovanja, ki je določeno na 23. oktober.

Ljudsko glasovanje v Franciji

Pariz, 2. oktobra. Danes prične volilni boj v Franciji. Naslednje tri tedne, to je do 21. oktobra, bodo francoske volitve nadaljevali z raznimi navesti in prigravajanjem o narodni vladi, ki predstavlja važen del volitev. Izjava volitev bo določila, če bo dobila Francija nov ustavni ustroj, ali pa bo ostala v veljavi ustava iz leta 1875 z nekaterimi spremembami glede nove poslanske zbornice in vlade. Pripravljajo kandidatne liste vseh strank za novo skupščino, ki bo po izidu ljudskega glasovanja bodi ustavodajna skupščina ali pa nova poslanska zbornica.

Praden bodo kandidati prejeli dovoljenje za volilno propagando, morajo njihove stranke položiti denarno jamstvo o resnosti kandidaturne.

Urad za gospodarske stike s tujino je nekaj ur po odstopu Newgovskega predsednika Leona Crogleya razpustil predsednik Truman.

Urad za gospodarske stike s tujino je nekaj ur po odstopu Newgovskega predsednika Leona Crogleya razpustil predsednik Truman.

IZ JUGOSLAVIJE

Na beogradskejših solah so imeli v zvezi začetkom pouka konferenco, kateri so se udeležili učenci, njihovi starši in učitelji. Poudarjali so, da je končni uspeh šole odvisen od sodelovanja šole in doma, v prvi vrsti pa od stvarnega dela. Glavno delo srednjošolskih dijakov je sodelovanje pri dviganju izobrazbe širokih ljudskih mas in prirejanjem tečajev za nepisane in snovanjem šolskih knjižnic.

Vlada za Bosno in Hercegovino je izdala zakon, s katerim bodo elektrificirali deželo, ki poseduje mnogo vodne sile, toda majhno število elektrarn. Vodne sile cenijo na 1.750.000 konjskih sil, od katerih je izkoriščenih samo 15.000 KS. Glavna navedba državnega podjetja znaša 100 milijonov novih federalnih dinarjev. Zaenkrat bo podjetje prevzelo vse obstoječe elektrarne, nove bo začelo graditi po potrebi. Podjetje bo upravljal številni upravni odhod.

Zasiljevanje priči v Lüneburgu

Lüneburg, 2. oktobra. Posebni Reuterjev dopisnik poroča, da so na trinajsti dan razprave nadaljevali z zasliševanjem obremenjenih priči. Dr. Charles Bendel, francoski zdravnik, ki je bil interniran v koncentracijskem taborišču v Osvieci, je izpovedal, da je bil pomočnik glavnemu zdravniku taborišča Mengelu, ki je užival v tem, da je dajal injekcije, ki so povzročale takojšnjo smrt. Zdravnik Mengel je večino svojega časa prebil v taborišču, kjer so držali 11.000 cigank, kjer je delal poročniške poskuse. Hotel je iznajti način za ugotovitev poroda dvojčkov.

Ne vprašanje, kaj se je zgodilo s 11.000 cigankami, je Bendel dejal, da jih je bilo do julija 1944 več kot 4000 zastrupljenih s plinom v krematoriju, 1500 so jih doličili za delavno službo in druge so umrle.

Bendel je dodal, da je bil krematorij v Osvieci kraj, kjer je bil poveljnik Kramer, tako obremenjen z delom, da so morali izkopati jarke, da so pospešili sežiganje mrličev. V sredini strelskih jarkov so zgradili vodne jarke, kamor so metali ostanki nesežganih trupel. Na ta način so lahko v eni uri sežgali več kot 1000 živih ljudi. V krematoriju so sežigali osemdeset tisoč židov iz Lodza na Poljskem. Jelnike so preplepali, ki so jih gnali v notranjost plinskih sob; potem so zaprli vrata in silalo se je tuljenje in stokanje. Obsojeni so se brezupno zaleptali v židove ječe. Vse to je trajalo dve minuti. Ko so po 5 minutah odprli vrata, je bilo zelo težko ločiti telesa zaradi močnega pritiska. Imel je vtis, kakor da bi se oboje dolgo borilo s smrtjo, telesa so bila še vroča in pokrita s krvjo. Brivce jim je strigel lasne in zobne jime izidrali izte zobe. Osebe, za katere ni bilo prostora v plinskih sobah, so jih pobili v jamah.

Morebitni obisk MacArthurja pri cesarju Hirohitsu

Nov japonski urhovni poveljnik - Nemiri v Indokini

Tokio, 2. oktobra. Dopisnik japonskega notranjega ministrstva je izjavil Reuterjevemu posebnemu dopisniku, da bo general Douglas MacArthur najbrže v kratkem vrnil obisk cesarju Hiro Hitsu.

Dopisnik, ki je omenil srečanje med vrhovnim zavezničkim poveljnikom ter cesarjem na ameriškem poslanstvu v Tokiu pravi, da je general MacArthur naredil močan vtis na Hiro Hito. Zlasti je bil cesar presenečen, da general MacArthur sploh ni omenil, komu je treba pripisati odgovornost za vojno. Hiro Hito je sam izjavil, da bo končna sodba pridržana zgodovinarjem. General MacArthur ni izdal nobenega tozadnega poročila.

Cesar se je generalu osebno zahvalil, da so Zavezniki izvedli zasedbo brez vsakega incidenta. General MacArthur je rekel, da je zasluga japonskega cesarja.

Poudaril je, da je bil zelo vesel, da se pri sedmih vrhovnih poveljnikih japonski cesar ni bil mnenja, da bi tisoč izdajalcev življenja na obeh straneh, ali bi morali zavezniki napraviti invazijo. To bi imelo za posledico tudi popolno uničenje Japonske.

Hiro Hito in MacArthur sta potem razpravljala o korakih, ki jih morajo zavezniki napraviti z ostrim na zasedbo. Japonski cesar je izjavil, da je popolnoma zadovoljen z uspehi, ki so jih dosegli.

Zavezniški vrhovni poveljnik je izjavil, da bo sprejel kateri koli cesarjev nasvet, ki se tiče obnovitve Japonske ter je obljubil, da bodo te nasvete čim prej izvedli, če so v skladu s politiko zavezniških oblasti. Dopisnik je končno podčrtal, da nihče na Japonskem ne goji namenjega čustva sovraštva proti MacArthurju in da vsi z upanjem pričakujejo, da bo zavezniški vrhovni poveljnik vrnil obisk japonskemu cesarju. Ako bo general MacArthur obiskal japonskega cesarja, bo prvi tuj poveljnik, ki ga je po letu 1925 sedanjí cesar sprejel.

Takrat je Hiro Hito sprejel francoskega maršala Petaina.

«Associated Press» sporoča, da je bil general Sozo Kavabe imenovan za glavnega poveljnika prve japonske armade na mesto generala Kei Dohjare, ki so ga aretirali zaradi suma vojnega zločina. Kavabe je tretji poveljnik, ki je bil imenovan od začetka ameriške zasedbe.

Okrog 250 prevoznih letal iz Zdrženih držav bo v 10 dneh prepelelo ameriške vojske iz notranjosti Kitajske v Šanghaj, kjer jih bodo vrtili, tako da bodo še pred Božičem prišli v domovino.

«Associated Press» poroča, da gre za glavnega poveljnika prve japonske armade na mesto generala Kei Dohjare, ki so ga aretirali zaradi suma vojnega zločina. Kavabe je tretji poveljnik, ki je bil imenovan od začetka ameriške zasedbe.

Poslanica maršala Alexandra

Glavni stan v Italiji, 2. oktobra. Ko zapušta vrhovni zavezniški poveljnik v Sredozemlju, maršal sir Harold R. L. G. Alexander Italijo, je poslal svojim četam naslednjo poslanico: «Ko zapuščam Italijo, pošiljam to pozdravno pismo italijanskemu mornarju, vojakom, letalcem in ženi, naj pripada kateri koli ali bodi narodnosti, ki se je boril z menoj v Sredozemlju. Veliki uspehi, ki ste jih dosegli v preteklih treh letih, prebajajo zdaj v zgodovino in bodo dodali novo veličastno poglavje k pohodu kulturnih narodov. Vsa čast in slava vam! Zbogom moramo gledati v bodočnost z isto odločnostjo in z istimi nameni, ki so nas privedli k zmagi v l. 1945. Dnevi, ki nas čakajo, ne bodo lahki za nikogar izmed nas, mi ali pa, da ne bodo težji, kakor tisti, ki smo jih zdaj prestali».

Sestanek sveta kitajskih strank

Cungking, 2. oktobra. Ukinitvi cenzure se je treba zahvaliti, da se je izvedelo, da je dosegla vlada generalisima Čang Kajšaja s kitajskimi komunisti sporazum o sklopu sveta vseh političnih strank, ki bo v prvih dveh mesecih oktobra; povod sestanka je dejstvo, da so prišla pogajanja med Kuomintangom in komunisti na mrtvo točko.

Tiskovna poročila obveščajo, da odvisi upanje za sporazum o Kitajski edino le od tega sveta, na katerem bodo preredčevali vsa vprašanja, ki se tičejo Kitajske.

DEMOKRATSKE BESEDE

ANGLEŠKI TISK

(Po tvorju Thomasi)

Londonski tisk se tudi izogiba poglavitnega greha novinarstva — nikoli ni monoton. Brzina in razgibanost pa ne vodijo vedno k skrbnosti; zavračajo poročila, zavajajoč naslovi in odkrite pogrške so danes bolj običajne kot bi dober novinar želel. Se več: vprašanje je, ali so vse vesti sploh primerne za objavo? Pred nekaj leti so se nekateri upravičeno precej pritoževali nad novinarji, ki so vodili agresivno politiko zbiranja vesti za svoje posoge v zasebne težave. Danes imamo tudi časopise, predvsem nedeljske z veliko naklado, ki z nepotrebnim naslado brskajo po najbolj umazanih procesih pred sodišči.

Ni pravilno, če rečemo, da so Northcliffeove novinarske metode tisk degradirale. Prvotratno časopisje ima danes tako veliko naklado, kot nikdar prej. Tudi kakovost se ni poslabšala. Časopise kupujejo današnja množica ljudi, kakršne 19. stoletje gotovo ni poznalo. Toda tisti, ki nadzirajo tisk, niso vzdržali koraka s postopnim dvigom znanja in okusa ekspanzije. «Sport, sločin in ženske» je še danes melanika, kakršno so predpisovali poper. Razen tega so dodali še nekaj astrologije. Uspeh periodičnega tiska pa, kot je n. pr. «Picture Post» kaže, da si želi javnost česa boljšega. Podati, toda s gotovostjo je splošna osnovna vzgoja in pa vedno večji obseg višješolske izobrazbe začelo dvigati splošno raven inteligence in kritičnosti pri ljudeh. To ugotavlja BBC in izdajatelj edilov kot so n. pr. Penguin izdaje. Tiste lastnike časopisov, ki so spoznali, da se je okus javnosti od Northcliffeovih dni dvignil, ne pa padel, čaka velik uspeh.

Vpliv oglaševanja

Cesto ališimo očitke, da oglaševalci zelo vplivajo na uredniško snov. To izgleda zaradi splošne znanega dejstva, da drago časopisni velik del svojih dohodkov iz oglasov, zelo verjetno. Običajni časopisi držajo iz oglasov okoli polovice svojih dohodkov, prvotratni pa tri četrtine, ali pa še več. Kljub temu pa lahko navedemo dejstvo, da so časopisi, ki so običajno prinašali oglase na prvi strani, kar je bilo zelo donosno mesto, začeli drug za drugim ta prostor uporabljati za vesti. V prejšnjih letih so imeli oglase na prvi strani še «Daily Telegraph», «Daily Mail», «Sunday Times» in «Observer», danes pa jih imajo samo še «The Times», «Manchester Guardian» in «Morning Advertiser».

Teško je najti dokaz za neposredni vpliv oglaševalcev na uredniško snov. Dr. Max Grünbeek pravi: «Ko se nekak šasa časopis lorda Rothermera močno podpiral fašistično gibanje v Angliji, so njihove iniciative v nekaj tednih uničili njihovi oglaševalski oddelci. Če je bilo to res, bi bil to lahko dokaz za nadzorstvo, če ga lahko vrši oglaševanje. Včasih so pravili, da so nekateri poslovni ljudje, ki so vladali tiskom, imeli vpliv na tisk, da ne bodo več oglaševalci. Posredni vpliv oglaševanja je bolj zvit in uspešen. Časopis, ki prejema velike dohodke iz reklam ravnih družb, ima lahko pri nasenju sedanjem finančnem sistemu neslušno moč. List, ki čisto prinaša oglase patentiranih zdravil, posveča lahko s svojo nehoteno zgornjostjo premočno pašnje strokovnim zdravničkim pogledom na takšne proizvode».

Pot z letalom okoli sveta

Washington, 2. oktobra. Veliko vojaško štirimotorno letalo «C-54», ki je kot prvo poletelo na redno letalsko progo okoli sveta, je odletelo iz Washingtona v petek o polnoči. V Washingtonu se bo vrnilo prihodnji četrtek ob polnoči. Na poti se bo načrto ustavilo na 15 letališčih in sicer: Bernardski otok, Azori, Kazablanka, Tunis, Katari, Karai v Indiji, Kunming na Kitajskem, Manila, Guam, Wake, otok Kvalajen, Johnson, Honolulu in San Francisco. Iz San Franciska bo letelo naravnost v Washington.

Po dosedanjih poročilih je letalo prispelo v petek ob 21 uri 15 minut na Bernado. Od tu je odletelo na Azore, kjer je pristalo na letališču Santa Maria. V Kazablanki je pristalo v soboto ob 21 uri 15 minut po tamkajšnjem času. Imelo pa je dve uri zamude, ker je pri odletu na Azorih vladala megla. Na letališču Payne pri Kairu je prispelo v nedeljo ob 12 uri in je po polurnem odmoru nadaljevalo pot v Karai, kamor je prispelo ponoči na nedeljo ob 3 uri 15 minut. Po triurnem odmoru je nadaljevalo polet in pristalo na letališču v Kalkuti ob 13.10 v nedeljo popoldne. Tam čas je 10 minut pred napovedanim časom, tako da je letalo nadomestilo zamudo, katero je naredilo na Azorih. Zračne prilike so bile med poletom odlične. Proizg iz Abidjana v Perziji do Karaija, ki meri 2400 km, je preletelo v šestih urah in pol.

V Kalkuto je letalo prispelo po zadnjih poročilih v nedeljo.

(Nadaljevanje prihodnjem)

